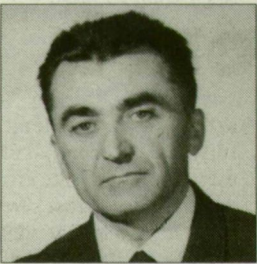

Dani Mihály emlékére

Negyvenkét év a lektorátuson. (DM-fotó)

Szomorúan vettük tudomásul, hogy Kedves Kollégánk, Dani Misi kórházban fekszik, komoly műtét előtt áll. Szomorúságunk közepette azonban tudtuk, éreztük, hogy hamarosan – ha túl lesz a műtéten – talpra áll, legyőzhetetlen, fiatalos erejét nem törli meg a kór, s ismét köztünk jár, érdeklődik hogylétünkről, tréfálkodik, anekdotázik. Mi mindnyájan így akartuk, de a sors sajnos másképp. Elvette Öt mindörökre tőlünk, családjától, szeretett unokáitól. Megrendült lélekkel próbáltuk tudomásul venni, hogy – oly hirtelen – nincs többé!

A József Attila Tudományegyetem Központi Idegen Nyelvi Lektorátusának nyelvtanára volt egészen 1985-ig, nyugdíjba vonulásáig. Egyetemi tanulmányait a Budapesti Tudományegyetemen 1953-ban végezte, majd a JATE Orosz Tanszékén szerzett orosz szakos nyelvtanári diplomát. 1953-tól negyvenkét esztendőn át dolgozott a József Attila Tudományegyetemen, 1978-tól 1985-ig a lektorátus helyettes vezetőjeként. Hallgatók sok-sok generációját tanította az évtizedek során. A diákok

szerették, becsülték közvetlenségéért, emberszeretetéért, becsületességéért, nyíltságáért. Akárcsak mi, tanártársai. Példamutató egyszerűsége, szinte gyermeki naiv tréfás kedvessége, a kolléganők iránti őszinte megbecsülése egy olyan korban, amely már nem hajt főt a nők előtt, minden munkatársa szeretetét kiérdemelte.

Nagyszerű ember, kiemelkedő tapasztalatokkal bíró, kitűnő szakember volt. Egyetemi doktori címet szerzett, az orosz nyelv- és szaknyelvtanítás terén kifejtett munkásságát több, igen sokak által nagy haszonnal forgatott egyetemi jegyzet, nyelvvizsgáló előkészítő könyv őrzi. Nyugdíjba ment ugyan 1985-ben, de mint óraadóra mindig szükségünk volt rá, s ő mindig jött. 1989-től 1995-ig, amikor is létszámleépítés miatt végleg le kellett mondania munkájáról, a lektorátus könyvtárosa volt, az addig nehezen áttekinthető sokezres könyvvállományt fiatalok által is megírgylen-dő buzgalommal, hosszú, fáradtságos munkával – de a megújulás mindenkorai képességével – komputerre vitte, szempillantás alatt jól áttekinthetővé tette. Ez az utolsó vaskos kötet is őrzi emlékét.

Mint ahogy őrizzük valamennyien, akik olyan szerencsések voltunk, hogy barátságát bírtuk.

Drága Dani Misi Barátunk! Pihenj békében!

A lektorátus munkatársai

J. Nagy László könyve Arabok – közelben

Dr. J. Nagy László új könyvét veheti kézbe az olvasó. A szegedi egyetemi tanár az arab országok történelméről és a nemzetközi kapcsolatok rendszerben játszott szerepüknek elismert kutatója. Az arab országok története a XIX–XX. században című kötet olyan alapmű, amely megmutatja az általunk még felszínesen sem ismert világot.

Ezekben a napokban a világ megint Irakra figyel, s egy újabb konfliktus ürügyén új szövetségeink katonaközpontja mögött az „érdekeltek” pillantásait küldjük mi magyarok is az arabok felé. Ám a magyar átlagpolgár jóformán semmit sem lát a sajátos arab világból a hírtévéziókban felmutatott, manipuláló képeken, s az utazási irodák egzotikummal kecsesített ajánlatain túl. Nem tudjuk, valójában milyenek is az arabok, igazából áldás vagy átok-e rajtuk nagy hitük, az iszlám; a gazdagodás vagy az állandó háborúskodások „záloga”-e számukra a földjükben rejlő kőolaj; az alapvetően toleráns hitet vallók miként válhatnak világszerte rettegett terroristákká. S valójában miből, miért is náluk az

örökös, világra kuszgató konfliktus?

A kérdésekre a választ J. Nagy László szegedi egyetemi tanár közelmúltban megjelent, *Az arab országok története a XIX–XX. században* című könyvéből kaphatjuk meg leginkább. A történelemszakkönyv, aki az arab országok történelmének és a nemzetközi kapcsolatok rendszerben játszott szerepének több nemzetközi kitüntetéssel is elismert kutatója, a szegedi mellett több európai egyetemen is előadja, alapművet alkotott, melyben megmutatja a számunkra eddig még felszínesen sem ismert világot. Megrajzolja annak képét, mint igyekeztek kifelé a középkori elmaradottságból, az oszmán birodalomból, a különböző függőségekből az arab népek, rengeteg belső és külső konfliktus közepette, sajátos, Mekka felé leboruló lelkiállással. S mint érkeztek el a nagy hatalmi érdekek földrajzi stratégiái metszéspontjában villogva a mai helyzetig. Aminek tisztább látásához roppant időszűrés olvasmány minden, legálább átlagos műveltségű embernek J. Nagy László kitűnő könyve, amit az Eötvös József Könyvkiadó a kezébe.

Ötéves a rehabilitációs osztály A művészet – gyógyítás

A betegek hatvanféle dolgot művelhetnek. (Fotó: Schmidt Andrea)

A gyógyítás – művészet, a művészet – gyógyítás. E gondolatot Korányi János fogalmazta meg Szegeden, bár az elvet régóta és sok helyütt alkalmazzák az orvosok. A SZOTE-n öt éve működik az országban elsőként létrehozott, és Európában is szinte egyedülálló művészetterápiával dolgozó pszichiátriai rehabilitációs osztály. Vezetőjével, dr. Pető Zoltánnal az elvről és az öt év gyakorlati tapasztalatairól beszélgetünk.

– Azok a nagy orvos-egyénségek, akiknek a neve fennmaradt a történelem során, szinte mindannyian ismerték és használták a művészet gyógyító erejét – kezdte a beszélgetést dr. Pető Zoltán. – A művészetterápia tudatos használata a pszichiátriában egy magyar orvos, Jakab Irén nevéhez fűződik, aki Erdélyből Pécsre, majd onnan a bostoni Harvard egyetemre került. Európában ma is csak három olyan intézet van, amelyet kifejezetten erre a célra hoztak létre: a csehországi Kromerizben, a svájci Lozanban és Szegeden.

● Önök a művészet egyik ágát, a népművészetet alkalmazzák. Tudatos volt ez a választás?

– Igen. A népművészet sok olyan ősi, archaikus elemet tartalmaz, amelyek már kisgyerekkorban találkoznak, ezért – bár nem feltétlenül tudunk róla – mindannyiunkban benne vannak. Ezért könnyű ezeket a motívumokat felszínre hozni. A népművészet szimbólumrendszere igen gazdag, mégis egyszerű, következetes és tiszta, vagyis igen alkalmas az értelmezésre. Ezt a szimbólumrendszert könnyű értelmezni, hiszen általánosan emberi, nemigen függ a nemzeti hovatartozástól. Fontos az is, hogy a népművészet hagyományosan közösségi

tevékenység – gondoljunk csak a falusi fonókra – szemben a modern művészet individuális elszigeteltségével.

● Az elmúlt öt évben nemcsak a szegediek, hanem a szakma hazai és külföldi művelői számára is igazolódott, hogy a művészetterápiát rendkívüli eredménnyel alkalmazzák a rehabilitációban. Mi a titka?

– A művészetterápia számos területen fejt ki jótékony hatást. Kezdjük a legalapvetőbbel. A képzőművészet manuális tevékenység, tehát segítségével újra taníthatók a finom mozgások, javítható a mozgáskoordináció, a koncentrációképesség. Fontos szempont az is, hogy a sérült, beteg ember általában haszontalan, csökkent képességűnek és értékűnek érzi magát. Ha alkot – szöveget, képet fest vagy szobrot formáz –, és látja, hogy a keze alól kész és szép tárgyak kerülnek ki, csökken a haszontalanság érzése, javul az önértékelés. Vagyis a beteg önbizalma, mert látja, hogy megváltozott képességei ellenére is hasznossá tud lenni. Ez az egyik legfontosabb eleme a gyógyításnak. A képzőművészetben a kész alkotás azonnal látható, a tevékenység eredménye azonnal kézzel fogható. Ez olyan sikerélményt jelent, amely tovább növeli az önbizalmat. A művészeti alkotás kreatív tevékenység, a kreativitás, az alkotás önállósága pedig segít visszatérni az egyéniséghez. Az elvesztett egyéniség újralfedezése szintén a rehabilitáció egyik állomása.

● Gondolom, annak is van szerepe, hogy a betegek nem elszigetelten, hanem közösségben dolgoznak a műhelyben.

– A közösségnek különösen fontos szerepe van a rehabilitációban, hiszen az egyéni gyógyuláson túl éppen az a feladata, hogy visszasegítse a betegeket a családba, a társadalomba, vagyis a különféle emberi közösségekbe. A műhelyben számos olyan dolgot kell a betegnek önkéntelenül gyakorolnia, ami az együttélés fontos eleme: kommunikálni, alkalmazkodni, vállalni a bírálatot. Emellett persze, sok pozitív hatás is éri az egyént a közösségben: megerősítésre talál, rájön, hogy a többiek elfogadják, segítséget, tanácsot kap a társaitól, tapasztalatot cserélhet. Meg tudja osztani örömeit és bánatát. Az egyéni gyógyulás a műhelyben közösségi terápiává bővül.

● Segít-e a művészetterápia a probléma felismerésében?

– Az alkotás hű tükrö a beteg lelki állapotának, a benne lejátszódó folyamatoknak, így segíti a terápiát a diagnózisban. Ha az orvos elzárkózó, a segítséget visszautasító beteg kezébe adunk egy darab agyagot, először megformázza, majd beszélni kezd róla. Ez megnyitja a lelki csatornákat, és a beteg megközelíthetővé válik. Ettől kezdve alkalmazható nála a hagyományos pszichoterápiák.

● Kik azok, akik a rehabilitációs osztályra kerülhetnek?

– Minden orvos, legyen az klinikai vagy körzeti, küldhet hozzánk beteget. Azt viszont mi döntjük el, kit vállalunk. Azokat vesszük fel, akik valóban rehabilitációra szorulnak, és van esélyük a gyógyulásra. Vagyis nem a szociális ellátás feladatait vállaljuk át. 32 ágyunk van, amelyek 93–95 százalékos kihasználtsággal működnek. Az ambuláns, bejáró betegek száma ezer körül van. A benn fekvő betegeink 3–6 hétig vannak nálunk, az átlagos ápolási idő 40 nap.

● Mi történik a betegek készített alkotásokkal?

– Amikor ide költöztünk, minden megvolt, ami a betegellátáshoz szükséges, ugyanakkor semmi nem volt, ami megkülönböztetné volna ezt az osztályt egy másiktól. A betegek által készített tárgyakkal elkezd-tük felöltöztetni a házat – ezzel telt az utóbbi öt év,

Az alkotásokat rendszeresen kiállításra visszük, hogy megmutassuk, mire képesek a gyógyuló betegek. Most éppen annyi termék születik, ami elegendő a kiállításokra. Ha el tudunk adni néhányat az alkotásokból, új anyagokat, eszközöket veszünk.

● Terjesztik-e valamilyen módon azt, amit tudnak, megtanultak?

– Nagyon fontosnak tartjuk, hogy tanítsuk is, amit csinálunk. Négy éve rendszeresen tartunk továbbképzéseket orvosok, rehabilitációs és más szociális intézmények, szociális munkások számára.

● Doktor úr, miért és hogyan kezdett el művészetterápiával foglalkozni?

– A Korányi-féle gondolat már orvostanhallgatóként megfogott, pszichiáterként pedig, a hagyományos terápiás eljárásokkal is a folyamatos és tartós gyógyulást tartottam fontosnak. A művészetet mindig nagyon szerettem, szerencsém is volt, hiszen lehetőségem adódott, hogy a világban járva sok helyütt rácsodálkozzak a művészet szépségeire. Gyermekkoromban néptáncoltam, és meghatározó élményem volt annak közösségteremtő ereje. Orvosként, külföldön meglátogattam olyan intézeteket, ahol a művészetterápiát tudatosan alkalmazták. Lassan kialakult az a meggyőződés, hogy nálunk is be kell vezetni ezt a módszert. Elképzelésem szerencsésen találkozott az egyetem szándékaival. A SZOTE akkori vezetése Magyarországon elsőként ismerte és vállalta fel, hogy a megelőzés – gyógyítás – rehabilitáció hármas egységét kell az egyetemen megteremtteni. A jelenlegi rektor, Dobozy Attila mondta az osztály átadásakor, hogy az egyetem óriási szellemi beruházása volt a rehabilitációs központ. A tőlünk távozó betegek sorsa, hazai és nemzetközi elismertségünk azt mutatja, igazunk volt.

● Tatabánya (MTI)

Az ősszel kihelyezett tagozatot indít Székelyudvarhelyen a tatabányai Modern Üzleti Tudományok Főiskolája. Az erről szóló megállapodást szerdán írta alá *Kandikó József*, a tanintézet főigazgatója és *Szász Jenő*, az erdélyi város polgármestere a komárom-esztergomi megyeszékhelyen. Az ebből az alkalomból rendezett sajtótájékoztatóon elmondták: a kapcsolat a tatabányai önkormányzat, valamint a Határon Túli Magyarok Hivatala közreműködésével jött létre. A tagozat beindítását azért kérték az erdélyi partnerek, mert három ottani megye, Harghita, Kovászna és Maros élénkéteni, modernizálni szeretné gazdaságát. Ez pedig csak jól felkészült fiatalok közreműködésével valósulhat meg.

SZÉF-esek a szenátusba

● Munkatársunktól

A Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem Szegedi Élelmiszeripari Főiskolai Kara februári rendkívüli ülésén megválasztotta a Szegedi Felsőoktatási Szövetség szenátusának az intézményt képviselő tagjait. A szövetség vezető testületének hivatalból tagja dr. Szabó Gábor főigazgató. A szenátusba választották *Bajuszé dr. Kabók Katalin* oktatási főigazgató-helyettest, *dr. Török János* gazdasági igazgatót, valamint a hallgatók képviselőjeként *Kaposvári Andreát*, a Hallgatói Önkormányzat elnökét. A tanács a szenátus póttagjává választotta dr. *Fenyvessy József* általános és tudományos főigazgató-helyettest.

Kiadják a disszertációkat

● Munkatársunktól

Az Alapítvány a Magyar Felsőoktatásért és Kutatásért pályázatot hirdet akkreditált doktori programokkal rendelkező egyetemek doktori tanácsai részére az új PhD rendszer keretében kiemelkedő színvonalon megvédett, társadalom-tudományi doktori (PhD) disszertációk könyv alakú megjelenítésére, a rész támogatást vállaló könyvkiadókkal együttműködve.

A felosztható forrás 8,5 millió forint. A pályázathoz a megvédett doktori (PhD) disszertációk 5 oldal terjedelmű tartalmi kivonatát, az értékekről készített szakmai bírálatok másolatát, valamint az egyetemek doktori tanácsainak ajánlását és rangsorát szükséges benyújtani. Az értekezéseket sorozatként, egy-egy sorozattal, a társkiadó egyetem címszóval feltüntetve, kötetenként 250 példányban akarják kiadni. Az első, mintegy 30 kötet megjelenését szeptemberre tervezik.

A pályázati ciklus 1999. június 30-ával zárul. A pályázatot három példányban kell benyújtani az e célra készült formanyomtatvány kitöltésével március 16-ig az alábbi címre: Kurátor Alap- és Alapítványkezelő Kft., 1364 Budapest, Pf. 285. (1054 Budapest, Báthory u. 20.). A kuratórium május 31-éig dönt a támogatott pályázatokról. A támogatás folyósítása – a szerződéses kötelezettségek függvényében – júliusban várható.

Kihelyezett tagozat

● Tatabánya (MTI)

Az ősszel kihelyezett tagozatot indít Székelyudvarhelyen a tatabányai Modern Üzleti Tudományok Főiskolája. Az erről szóló megállapodást szerdán írta alá *Kandikó József*, a tanintézet főigazgatója és *Szász Jenő*, az erdélyi város polgármestere a komárom-esztergomi megyeszékhelyen. Az ebből az alkalomból rendezett sajtótájékoztatóon elmondták: a kapcsolat a tatabányai önkormányzat, valamint a Határon Túli Magyarok Hivatala közreműködésével jött létre. A tagozat beindítását azért kérték az erdélyi partnerek, mert három ottani megye, Harghita, Kovászna és Maros élénkéteni, modernizálni szeretné gazdaságát. Ez pedig csak jól felkészült fiatalok közreműködésével valósulhat meg.